

BİREYSEL GİRİŞİMCİLİK VE DÜZENLEYİCİ ODAKLAR KURAMI İLİŞKİSİNDE ÇEVRESEL BELİRSİZLİĞİN DÜZENLEYİCİ ROLÜ: EMLAK SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA*

Aykut ARSLAN
Yrd. Doç. Dr., Piri Reis Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
aarslan@pirireis.edu.tr

Geliş Tarihi: 22.02.2015
Kabul Tarihi: 21.06.2015

ÖZ

Girişimcilik konusu giderek artan bir oranda ilgi çekmeye devam etmekte ve bu konuda yapılan araştırmaların sayısı da aynı oranda artmaktadır. Girişimci ve kişilik arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalarda, son yıllarda ruhsalbilimsel kuramların da dahil edildiği görülmektedir. Araştırmamız bu ruhsalbilimsel kuramlardan biri olan ve Higgins (1998) tarafından geliştirilen “düzenleyici odaklar kuramı” doğrultusunda girişimciliği ele alırken, bu ilişkide çevresel belirsizliğin düzenleyici etkisini de inceleyerek Türk yazınındaki bu boşluğu doldurabilmeyi hedeflemektedir. Oldukça dinamik ve rekabetin yoğun bir şekilde yaşandığı emlak sektöründe faaliyet gösteren imtiyaz sözleşmeli (Franchisee) ve bağımsız emlakçı girişimcilerden oluşan İstanbul ili örnekleminde, her iki öbeğin de girişimci özelliğe sahip olduğu; kaçınmacı düzenleyici odaklara sahip olanların daha çok imtiyaz sözleşmeli girişimciliği tercih ederken, yönelimci düzenleyici odaklara sahip olanların ise bağımsız girişimciliği tercih ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca yönelimci düzenleyici odak baskın emlakçıların, algıladıkları çevresel belirsizlik oranı arttıkça, girişimci olma eğilimleri de istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Düzenleyici Odaklar, Emlakçı Girişimciler, Girişimci Psikolojisi

**THE ROLE OF ENVIRONMENTAL UNCERTAINTY AS A
MODERATOR IN THE RELATIONSHIP BETWEEN
ENTREPRENEURSHIP AND REGULATORY FOCUS: A RESEARCH
ON REAL ESTATE AGENTS**

ABSTRACT

* Makalenin ilk hali 22. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresinde tebliğ olarak sunulmuştur.

There has been a surge of interest in entrepreneurship and so has the research on this issue. In recent years, the psychological factors have been added to the studies that focus on the entrepreneur and personality relationship. Our study investigates the relationship between psychological factors and entrepreneurship through Higgins' theory of "Regulatory Focus" and aims to fulfil the gap in Turkish literature. The sampling consist of franchisee and independent realtors, representatives of a rather dynamic and competitive sector. It has been found that both groups show entrepreneurial tendencies and while the ones with preventive foci prefer franchising entrepreneurship, the realtors with promotion foci choose to become independent entrepreneurs. Additionally, the tendency to become independent realtors of promotion foci dominant entrepreneurs is rising along with their perception of the increasing environmental uncertainty.

Keywords: Entrepreneurship, Regulatory Focus, Real Estate Entrepreneurs, Entrepreneurial Psychology

GİRİŞ

Girişimcilik konusu giderek artan bir oranda ilgi çekmeye devam etmekte ve bu konuda yapılan araştırmaların sayısı da aynı oranda artmaktadır. Ayrıca girişimciliğin, bir ülkenin refahına ve ekonomik büyümesine katkıda bulunduğu da araştırmalardan elde edilen verilerde görülmektedir (Brandstätter, 2011; Stam vd., 2012; Bozkurt vd., 2012; Demir, 2015). Girişimci sayısını artırmak ve girişimci olabilecek bireyleri eğitmek artık ülkelerin ulusal stratejileri (Bkz. Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı Taslağı-2014-2016, 2013 ve KSEP, 2015) arasında yer almakta ve bu konuda hem finansal hem de teknik desteğin önü açılmaya devam etmektedir. Mikro düzeyde ise bireylerin kişilik özellikleri ve girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki konusuna odaklanıldığı ve bu doğrultuda yapılan araştırmalarda, doğuştan gelen özellikler ile dışsal etmenler tarafından değiştirilebilen davranışların hangilerinin, girişimcilik eğiliminde baskın olabildiği inceleme konusu olmaya devam etmektedir. Bu bağlamda kimi araştırmacılar kişiliğin bireye ait özelliklerin tamamını yansıtan bir kavram olduğunu ileri sürmekte ve davranışsal açıdan ele alındığında ise kişilik kavramının bireye ait "zihinsel, bedensel ve ruhsal özelliklerinde görülen dışa vurumlar" olarak tanımlamaktadır (Karakılıç, 2012: 4). Temel kişilik özellikleri doğuştan itibaren ve bir takım çevresel etkilere rağmen çok değişmese de davranışların zamanla ve dışsal etmenlerden dolayı değişebildiği, geliştirilebildiği de bilinmektedir. Benzer mantıkla girişimcileri, girişimci olmayan bireylerden ayırt eden temel kişilik özellikleri, örneğin risk alma eğilimi, maceracılık, başarılı olma isteği gibi (Chell, 2008; Brandstätter, 2011) ve eğitim ile sonradan öğrenilebileceği

(Şeşen ve Basım, 2012) gibi konularda bilimsel araştırmaların arttığı da anlaşılmaktadır.

Araştırmamız girişimcilik ile girişimcilerin ruhsal süreçleri konusunda Türk yazınında fazla çalışılmamış, ancak toplumsal ruhbilimde sık kullanılan ve Higgins (1998) tarafından geliştirilen “düzenleyici odaklar” kuramı doğrultusunda girişimciliği ele almakta ve bu boşluğu doldurabilmeyi hedeflemektedir. Oldukça dinamik ve rekabetin yoğun bir şekilde yaşandığı emlak sektöründe İstanbul’da faaliyet gösteren imtiyaz sözleşmeli ve bağımsız emlakçı girişimciler hedef kitle olarak seçilmiş ve yazın tarandıktan sonra şu araştırma soruları belirlenmiştir;

1. Düzenleyici odaklar kuramının bireysel girişimcilik ile bir bağlantısı var mıdır?

2. Varsa, imtiyaz sözleşmeli ile bağımsız emlakçı girişimcisinden hangisinin bireysel girişimcilik özelliği daha yüksektir?

3. Düzenleyici odaklar kuramı, bireylerin imtiyaz sözleşmeli veya bağımsız emlakçı girişimcisi olmalarını belirlemede ne kadar etkilidir?

4. Emlakçıların girişimcilik özellikleri ile düzenleyici odakları arasındaki ilişkide çevresel belirsizliğin bir düzenleyici rolü var mıdır?

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Girişimcilik ve Kişilik Kavramları

Yapılan çalışmalar daha çok başarılı girişimciliğin nedenleri veya çevresel etmenler üzerinde odaklanmakta, girişimci bireylerin kişilik yapıları ise henüz yeni yeni ilgi çekmektedir (Gray, 2007). Kişilik özelliklerinin önemi her daim vurgulansa da bir girişimciyi diğerlerinden ayırt edebilecek olan kişilik ve ruhbilimsel kuramları birlikte inceleyen çalışmalara ihtiyaç duyulduğu konusu son yıllarda önem kazanmaya başlamıştır (Pines vd., 2012; Schlaegel ve Koenig, 2013).

Türk yazınında kişilik ve girişimci ilişkisi konusunda yapılmış araştırmalar incelendiğinde; Ceylan ve Demircan (2002), Başol vd.(2011), Ören ve Biçkes (2011) ile Şeşen ve Basım (2012) çalışmalarının öne çıktığı; diğer çalışmaların ise daha çok girişimci kişilik boyutu ve örgütsel performans ve benzeri çıktılar ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu araştırmalarda kişilik kavramı açısından olumlu tutum ve kendine güven (Ceylan ve Demircan, 2002), açıklık, sorumluluk, dışadönüklük, uyumluluk ve duygusal dengeden oluşan 5 etmen modeli (Ören ve Biçkes, 2011); Eysenck Kişilik Envanteri ile ölçülen dışadönüklük, nörotizm ve psikotizm (Başol vd., 2011) ile kontrol odakları,

başarı ihtiyaçları, öz yeterlik ve riske toleransları (Şeşen ve Basım, 2012) gibi değişkenlerin kullanıldığı ve iç kontrol odaklı, dışa dönük, öz yeterliliği, risk alma eğilimi ve başarıma ihtiyacı yüksek kişilik yapılarının girişimciliğe daha uygun olabildikleri yönünde bulgulara ulaşıldığı ileri sürülmüştür.

Yurtdışı yazınında da Türk yazınında da kişilik ve girişimcilik arasında olumlu yönde bir ilişkinin olduğu ve bu yönde bulgularla desteklendiği konusunda bir uzlaşmanın mevcut olduğu ileri sürülebilir. Ancak az da olsa aksi görüşü savunan araştırmacıların da olduğu görülmektedir. Örneğin Botsaris ve Vamkava (2012:156) bireylerin girişimciliğine etki eden etmenler açısından kişilik özelliklerinin veya demografik verilerin düşük düzeyde açıklayıcı gücü ve yordama geçerliği olduğunu ileri sürmektedir. Hatta daha ileri giderek birey “psikolojisinin etkisinin anahtar bir rol oynamadığını” ifade etmektedirler.

1.2. İmtiyaz Sözleşmeli (Franchisee) ve Bağımsız Girişimcilik

Ulaş (2006) imtiyaz sözleşmeli bir iş sisteminde, bu imtiyaz hakkını devredenlerin, kendi ticari markası ve adı altında ürünlerini satması için girişimcilere özel eğitim programları, yönetim ve pazarlama gibi bir takım avantajlar sağlayabildiğinden bahsetmektedir. Yani “büyük bir organizasyonun desteği ve güvencesiyle yatırım yapma” imkânı sunulmaktadır (Nart, 2005). Bunun karşılığında sözleşme ile royalty denilen bir lisans bedeli ödenmesi beklenmektedir. Ulaş (2006) imtiyaz sözleşmeli işlerin girişim sayılıp sayılmayacağı konusuna da değinerek gelişmiş ülkelerdeki yazında bu tür yatırımlara girişimcilik dendiğine vurgu yapmaktadır. Forbes dergisine (Brown, 2012) ait bir blogda da benzer yatırımlar girişimcilik olarak adlandırılmakta ve imtiyaz sözleşmeli girişimcilerin riski azaltma yolunu tercih ettikleri için, bu tarz bir girişime yatırım yaptıkları ileri sürülmektedir. İmtiyaz sözleşmeli girişimcilikte riski azaltma kaygısı Ucbasaran vd. (2001) ve Seawright vd. (2013) tarafından da değinilmiştir. Ayrıca Seawright vd. (2013) bu iki girişimci öbeğini karşılaştırırken, imtiyaz sözleşmeli öbeğin özellikle fırsatları görebilme yeteneği ile onları keşfetme isteğindeki zayıflığa da vurgu yapmaktadırlar. Yine bir başka kaynakta (Sardy ve Alon, 2007) ise bağımsız girişimcilere göre imtiyaz sözleşmeli girişimcilerin, kendine güven duygusunun daha düşük olduğu ve daha düşük iş tecrübesine sahip oldukları bulunmuştur. Bağımsız girişimcilik yaratıcılık, yeni fikirler, risk alabilme, değişime yatkınlık, başarıma ihtiyacı ve fırsatları kovalama gibi ruhsal süreçler ile ilişkilendirilirken (Bozkurt vd., 2012), imtiyaz sözleşmeli girişimcilik ise fazla araştırma yapmadan mevcut fırsatları değerlendirebilmek, yani bir tür “hazır işe konmak” olarak yansıtılabilmektedir (Bennett vd.,2009). Diğer yandan yapılan çalışmalarda (Cebeci, 2005) bağımsız girişimcilerin ilk 5 yılda

başarı oranı %35 düzeyindeyken, imtiyaz sözleşmeli sisteminin içinde yer alan bir girişimcinin söz konusu dönem içinde başarılı olma ihtimalinin de %95" olduğu ifade edilmektedir.

1.3. Düzenleyici Odaklar Kuramı

Kişilik ve girişimcilik arasındaki ilişkinin irdelenmesi ile asıl amaç girişimciyi, girişimci olmayanlardan ayıran özel bir kişiliğe sahip olduğu varsayımının ispatlanmasına çalışmaktır (Özkul, 2008; Baron, 2002). Bu bağlamda girişimcilerin ruhsal açıdan da farklı oldukları; fırsatları keşfetme ve değerlendirme safhasında hemen harekete geçebilen kişiler oldukları ileri sürülmektedir (Baron, 2002). Ruhbilimcilerin geliştirdikleri kuramların da zaman içerisinde kişilik araştırmalarına uyarlandığı ve bu yönde çalışmaların devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu kuramlardan biri de "düzenleyici odaklar" kuramıdır. Bireylerin kişilik yapısı üzerine araştırmalar yapan Higgins (1998), geliştirdiği düzenleyici odaklar kuramı ile bireylerin belli hedeflere ulaşmak için tercih ettikleri stratejileri gözlemlemiş, bunların altında yatan farklı güdülenme sistemlerini anlamlı bir bireysel farklılık olarak ele almış ve güdüsel yönelimleri vasıtasıyla hareket ettiklerini ortaya koymuştur. Kurama göre bu güdüsel yönelimlerin temelinde iki odak (foci) yer almaktadır. "Yönelimci düzenleyici odak" (promotion regulatory focus) ve "Kaçınmacı düzenleyici odak" (prevention regulatory focus). Yönelimci düzenleyici odak baskın bireylerin, hedeflerine ulaşmada başarılı olma isteği ve olumlu yaklaşım özelliği gösterdikleri (Benjamin ve Flynn, 2006), kaçınmacı düzenleyici odak baskın bireylerin ise acıdan kaçınma isteği sergiledikleri ve olumsuz sonuçları en aza indirmeye çalışmak için çabaladıkları iddia edilmektedir. Düzenleyici odaklar kuramı ve girişimcilik arasındaki ilişkiyi irdeleyen fazla araştırmacının olmadığı ileri sürülebilir. Bu konudaki ilk kuramsal çalışmalardan biri olan Brockner vd. (2004) girişimcilik sürecinin doğrudan düzenleyici odaklar kuramı ile açıklanabileceğini varsaymaktadır. Buna göre yönelimci düzenleyici odak yaklaşımı ile girişimcilik başarısı yüksek yaratıcı fikirler doğrudan ve anlamlı bir ilişkiye sahiptir. Benzer şekilde kaçınmacı düzenleyici odak ile de riskli ve belirsiz girişimci fikirlerinin elenmesi şeklinde doğrudan ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. McMullen ve Zehra (2006) telekomünikasyon sektöründe yer alan şirketlerin yöneticileri arasında yaptıkları çalışmada her iki düzenleyici odağa sahip yöneticilerin girişimcilik niyetine olumlu etki yaptığı, ancak çevresel belirsizliğin yüksek olduğu durumlarda özellikle yönelimci düzenleyici odak ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkinin güçlü ve anlamlı olduğu sonucuna ulaşımlardır. Diğer yandan Foo vd. (2011) Norveçli bilim insanları arasında yaptıkları bir araştırmada salt yönelimci düzenleyici odağa sahip olmanın girişimcilik eğilimini artırmadığı yönünde bulgula-

ra ulaştıklarını öne sürmektedirler. Tumasjan ve Braun (2012) ise yönelimci düzenleyici odağa sahip girişimcilerin fırsatları tanıma ve değerlendirmede daha başarılı olabildikleri yönünde bulgular elde ettiklerini belirtmektedirler.

Aslında her iki düzenleyici odak baskın olan girişimciler, tipik bir girişimci gibi ve de girişimci tanımına uygun biçimde “üretim elemanlarını (doğa, emek, sermaye) sistemli ve bilinçli bir şekilde bir araya getirerek mal ve hizmet üretimi sağlayan” kişilerdir (Taşkın, 2012: 86). Her iki grubun da “belirli ölçülerde” risk aldığı ileri sürülebilir. Ancak aradaki risk farkı ve bunun boyutu düzenleyici odakları ile bağlantılı olabilir. Yani fazla risk alamayan (kaçınmacı düzenleyici odak baskın) imtiyaz sözleşmeli bir girişim kurarken, daha çok riski alan ve belirli bir markanın desteği, yönlendirmesi gibi yardımları istemeyenler ise (yönelimci düzenleyici odak baskın) bağımsız girişim kurmak arzusunda olabilirler. Araştırmamızın temel savı da budur. Bu doğrultuda, aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur;

H1: Her iki girişimci tipinin düzenleyici odakları ile bireysel girişimcilik arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Her iki emlakçı öbeğinin bireysel girişimcilik ortalamaları farklıdır. şöyle ki:

H2a: İmtiyaz sözleşmeli emlakçı girişimcilerin bireysel girişimcilik ortalaması diğer öbeğe göre düşük olacaktır.

H2b: Bağımsız emlakçı girişimcilerin bireysel girişimcilik ortalaması diğer öbeğe göre yüksek olacaktır.

H3: Her iki emlakçı öbeğinin düzenleyici odakları ortalamaları farklıdır. şöyle ki:

H3a: İmtiyaz sözleşmeli emlakçı girişimcilerde kaçınmacı düzenleyici odak ortalamaları yüksek olacaktır.

H3b: Bağımsız emlakçı girişimcilerin yönelimci düzenleyici odak ortalamaları yüksek çıkacaktır.

1.4. Çevresel Belirsizliğin Düzenleyici Etkisi

Günümüz iş dünyası hızlı değişimlere sahne olmakta ve aylar hatta yıllar sürmesi beklenen değişikliklerin artık saatlik ve neredeyse anlık meydana gelebildiği görülmektedir. Bu tür hızlı değişimler doğaldır ki bireylerin karar almada ihtiyacı olan yeterli bilgiye ulaşmasını da engelleyebildiği ve bireyin mevcut kıt bilgiyi bile işine yarayabilecek şekilde değerlendirmesini zorlaştırdığı iddia edilmektedir (Milliken, 1987). Çevresel belirsizliğin şiddeti ise bireyin kendi algısına göre elindeki bilgi ile ihtiyacı olabilecek bilgi düzeyi arasındaki farkın büyüklüğu belirlemektedir. Yüksek olarak algılanabilecek çevresel belirsizlik

riskli olarak görülmekte ve az bilgi ile alınabilecek bir takım kararlar felaketle sonuçlanabilmektedir (Waldman et al., 2001). Bu tür bir zayıf ruh hali ile daha ihtiyatlı olunmakta ve alınan kararlar ile bireylerin gerçek kişiliklerini sergileyebildikleri ifade edilmektedir. Yani kişi panikleyip ya bir çıkış yolu aramakta ya da kararlılıkla belirsizlikten en yüksek fayda sağlayabilecek şekilde hareket edebilmektedir. Çevresel belirsizlik yazınında çok çalışılan bir fenomen olmasına rağmen sektör temsilcileri ile yaptığımız ikili görüşmeler neticesinde 4 ana temanın (Pazar, müşteri, ekonomi ve rekabet ortamı) öne çıktığı anlaşılmış ve bunların ölçekte kullanılabilmesi değerlendirilmiştir. Buradan hareketle, kaçınmacı düzenleyici odak baskın girişimci bireylerin çevresel belirsizliği yüksek olarak algıladıklarından girişimci kişiliklerinden ödün verdikleri; yönelimci düzenleyici odak baskın olanların ise yüksek düzeyde algılanan çevresel belirsizliğe rağmen kararlılıklarını koruduklarını ileri sürmekteyiz. Zaten girişimcilik tanımı da göz önüne alındığında “risk ve belirsizlik koşulları altında, kazanç elde etme ve büyüme amacıyla yenilikçi bir ekonomik organizasyonun oluşturulmasından” bahsedilmektedir (Taşkın, 2012: 86). Yani girişimci niyeti olan bireyler belirsiz koşulların getirebileceği riskleri göze alabilenlerdir. Sonuç olarak aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur;

H4: Çevresel belirsizlik, her iki düzenleyici odak baskın girişimciler üzerinde düzenleyici bir etkiye sahiptir. Şöyle ki:

H4a: Kaçınmacı düzenleyici odak ve çevresel belirsizlik etkileşiminde girişimci bireylerin girişimci özelliklerine ait beta katsayısı, çevresel belirsizlik arttıkça artacak ve bu artış istatistiksel olarak anlamlı olacaktır.

H4b: Yönelimci düzenleyici odak ve çevresel belirsizlik etkileşiminde girişimci bireylerin girişimci özelliklerine ait beta katsayısı, çevresel belirsizlik arttıkça artacak ve bu artış istatistiksel olarak anlamlı olacaktır.

2. YÖNTEM

Nicel bir araştırma yöntemi kullanılarak, anketlerden elde edilen veriler önce tanımlayıcı istatistikler ile değerlendirildikten sonra analizlere geçilmiştir. Araştırma soruları, Bağımsız Örneklem T-testi, Ki-Kare, Pearson Korelasyon ve Regresyon testleri ile sınanmıştır.

2.1. Ölçüm Araçları

Araştırma desenimizde veri toplamak için Cunningham vd. (2005) nin geliştirdiği düzenleyici odaklar kısa formu (DOKF) ile Bolton ve Lane (2012) tarafından geliştirilen Bireysel Girişimcilik Öl-

çeği (BİGÖ) kullanılmıştır. Çevresel belirsizliğin ölçümü için ise 4 ana tema üzerinden (Pazar, müşteri, ekonomi ve rekabet ortamı) 5'li belirsiz derecesi ile kullanılan ve bizim geliştirdiğimiz bir ölçek kullanılmıştır. Yazında kullanılan benzer ölçeklerin varlığına rağmen, sektör temsilcileri ile yaptığımız ikili görüşmeler neticesinde 4 ana temanın kullanılmasının uygun olabileceği değerlendirilmiştir.

2.2. Örneklem

Sahibinden.com, emlakci.net ve facebook.com adreslerinde kayıtlı emlakçılarla e-posta ile irtibata geçilerek 12.12.2013-13.01.2014 tarihleri arasında açık olan çevrimiçi anketi doldurmaları için davetiye gönderilmiştir. Yukarıdaki web sitelerinde yer alan ve davetiye gönderilen 240 emlakçıdan 92'si anketi doldurmuş ancak 22 anket eksik bilgiden veya yarım bırakıldığı için değerlendirmeden çıkarılmıştır. Facebook kanalı ile irtibat kurulan öbeklerden de elden anketler alınmış toplamda değerlendirmeye hazır 87 ankete ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan emlakçıların tümü İstanbul il sınırlarında faaliyet göstermektedir. İstanbul emlak odaları birliği verilerine göre, İTO ve İstanbul emlak odalarına kayıtlı emlak ofisi sayısı 13.000 civarındadır (Keskin, 2013) ve bu sayı kesin değildir. Odalara kayıtlı olmayan ve kaçak çalışan firma sayısının daha fazla olduğu ileri sürülmektedir (Yaklaşık 100 bin kadar).

3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

3.1. Ölçüm Araçlarının Güvenilirlikleri ve Faktör Analizi Sonuçları

Veriler ayrıca keşfedici faktör analizine sokulmuş ve varimax döndürme yöntemi uygulanmıştır. BİGÖ'den G7 ve G5 maddeleri, düşük/üst üste binen faktör yükleri nedeniyle analizden çıkartılmıştır. DOKF ölçeğinin güvenilirliği $\alpha=0.73$, BİGÖ'nin güvenilirliği $\alpha= 0.78$ ve ÇB'ğin güvenilirliği ise $\alpha= 0.63$ çıkmıştır. Her iki ölçeğin oldukça güvenilir, son ölçek için de tatminkar oldukları söylenebilir. BİGÖ soruları üç faktör altında toplanmıştır. DOKF ölçeğinin faktör analizi sonucunda ise ölçme amacına uygun bir şekilde yönelimci ve kaçınmacı düzenleyici odaklar olmak üzere iki boyut ortaya çıkmıştır. ÇB ölçeği ise tek faktörlü bir sonuç vermiştir. DOKF ölçeği için de söz konusu boyutlar, toplam değişikliğinin %56'sını açıklarken, BİGÖ'nin %72'sini; ÇB ölçeğinin ise %49'unu açıkladığı gözlemlenmektedir.

Tablo 1. Ölçüm Araçlarının Güvenilirlikleri ve Faktör Analizi Sonuçları

		Boyutlar								
		Girişimcilik %72			Düzenleyici Odaklar %56		Çevresel Belirsizlik %49			
		Atılğan	Risk	Yenilik	Yönelimci	Kaçınmacı	Pazar	Müşteri	Ekonomi	Rekabet
G10	0,88									
G9	0,83									
G8	0,8									
G6	0,7									
G3	0,84									
G1	0,76									
G2	0,88									
G4	0,65									$\alpha=0,78$
KMO:0,74										
df: 28										
$\chi^2:233,616$										
$p<.0,000$										
Y1					0,94					
Y2					0,93					
K1						0,83				
K2						0,82				$\alpha=0,73$
KMO:0,64										
df: 6										
$\chi^2: 92,511$										
$p<.0,000$										
ÇB1							0,84			
ÇB2								0,8		
ÇB3									0,58	
ÇB4										0,52 $\alpha=0,63$
KMO:0,64										
df: 6										
$\chi^2:53,871$										
$p<.0,000$										

Analiz sonuçları Tablo 1. de verilmiştir. Örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olup olmadığının belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testleri ile verilerin normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen Barlett testlerine (χ^2) ilişkin değerler, ayrıca Tablo 1'de belirtilmiştir.

3.2. Analiz Sonuçları

3.2.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Elde edilen veriler SPSS 21 paket yazılım ile analiz edilmiştir. Hipotezlerin sınanmasına geçmeden önce seçilen örnekleme ait tanımlayıcı istatistikler hesaplanarak Tablo 2’de sunulmuştur. Buna göre anketi dolduranların %85’i (n=74) erkeklerden; %15’i (n=13) ise kadınlardan; %40,2’si (n=35) imtiyaz sözleşmeli girişimcilerden, %59,8’i ise (n=52) bağımsız girişimcilerden oluşmaktadır. Örneklemin yaş ortalaması 39,97 olup, ortalama çalışma yılı 9,5 yıldır. Yönelimci odaklı girişimcilerin ortalaması 4,3 iken kaçınmacı olanlarınkı ise 3,6’dır. Girişimcilik eğilimi ortalaması 3,7’dir.

Tablo 2. Tanımlayıcı İstatistikler (n=87)

Değişkenler	\bar{X}	SS
Yönelimci Odak	4,33	1,15
Kaçınmacı Odak	3,65	1,23
Girişimcilik Eğilimi	3,75	0,71
Yaş	39,97	11,06
Çalışma Yılı	9,51	7,33
Cinsiyet	n	%
Erkek	74	85
Kadın	13	15
Girişimci Tipi	n	%
İmtiyaz Sözleşmeli Girişimci	35	40,2
Bağımsız Girişimci	52	59,8

3.2.2. Hipotezlerin Sınanması

1. Hipotez: Korelasyon analizi ile düzenleyici odaklar kuramının bireysel girişimcilik ile bir bağlantısının olup olmadığı normal dağılımlarda kullanılan Pearson korelasyon testi ile sınanmıştır (Tablo 3). Buna göre bireysel girişimcilik ile hem yönelimci hem de kaçınmacı düzenleyici odak arasında bir ilişkinin varlığı görülmekte ve bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Ancak yönelimci odak ile bireysel girişimcilik arasındaki anlamlı ilişki ($r=,52^{**}$, $p<,01$), kaçınmacı odak ile bireysel girişimcilik arasındaki anlamlı ilişkiden ($r=,28^{**}$, $p<,05$) daha yüksektir. Yönelimci ve kaçınmacı odaklar arasında da bir anlamlı ilişkinin varlığı ($r=,44^{**}$, $p<,05$) gözlemlenmektedir. Araştırma sorusu ile doğrudan bir bağlantısı olmasa da bu son anlamlı sonuç, Higgins’in (1998) kuramını

tanımlarken ifade ettiği “ideal benlik” ve “olması gereken benlik” kavramlarıyla açıklanabilir (Bayazıt vd., 2011). Maslow’un (1943’e atfen Bayazıt vd., 2011) ihtiyaçlar hiyerarşisi üzerine temellendirdiği bu iki düşünceden “olması gereken benlik” güvenlik ve koruma ihtiyaçlarını, “ideal benlik” ise gelişme ve kendini gerçekleştirme olarak işaret eder. Yani hangi tip girişimci olursa olsun her girişimci kişilikte bulunabilen benliklerdir. Böylece hangi benlik daha baskınsa o tip girişimci özelliğine doğru bir meyil sergilemeleri beklenebilir. Bu bulguya göre H1 kabul edilmiştir.

Tablo 3. Korelasyon Analizi

	X	SS	1	2	3
1. Bireysel Girişimcilik	3,75	0,71	1		
2. Yönelimci	4,33	1,15	0,52**	1	
3. Kaçınmacı	3,65	1,23	0,28**	0,44**	1

** $p < 0.01$

2. Hipotez: Alan yazında bağımsız örneklem T-testi için normal dağılım şartı aransa da örneklem miktarının 30’dan büyük olması durumunda da ayrıca kullanılabilirliği ileri sürülmektedir (Pagano, 2004:339). Bu kapsamda yapılan bağımsız örneklem T-testinde (Tablo 4) her ne kadar bağımsız girişimci öbeğinin bireysel girişimcilik ortalaması ($\bar{X}=34,48 > \bar{X}=33,11$) daha yüksek çıkmışsa da, bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Örneklem büyüklüğü göz önüne alındığında küçük örneklem için kullanılabilen bootstrap yöntemi ile de analiz 10000’lik örneklem için tekrarlanmış ancak bunun sonucu da anlamlı çıkmamıştır. Bu nedenle H2 ve alt hipotezleri ret edilmiştir.

Tablo 4. Bağımsız Örneklem T-Testi

	Girişimci Tipi						Ortalama Farkı için %95 Güven Aralığı		t	df
	İmtiyaz Sözleşmeli			Bağımsız						
	X	SS	n	X	SS	n				
Girişimcilik	33.11	7,46	35	34.48	5,56	52	-4,14 ve 1,41	-,98	85	

$p > .05$.

3. Hipotez: Bu hipotezin sınanması için 2 x 3 tablo karşılaştırma analizlerinde en sık kullanılan çapraz tablo testi (Crosstab) tercih edilmiştir. Bu analiz sonucu ki-kare değerlerinin anlamlılığına bakılmaktadır. Burada amaç sıklık belirten veya yüzde değeri veya oran gibi sıklık ifade edecek biçime dönüştürülebilir verilerin ilişkilerinin test edilmesidir (Tonta, 1999). Ki-kare analizi sonucuna

göre (Tablo 5) imtiyaz sözleşmeli girişimciler daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı kaçınmacı odaklı özellik gösterirken, $\chi^2(2, n = 19) = 17,2, p < ,000$; bağımsız girişimciler ise daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı yönelimci odaklı çıkmıştır, $\chi^2(2, n = 32) = 17,2, p < ,000$. Toplam 87 girişimciden 11'i hangi düzenleyici odağın daha baskın olabileceği konusunda kararsız kalmıştır. Dikkat edilirse sınamadan amaç, girişimci tiplerinde hangi düzenleyici odağın daha baskın çıktığını görmektir. İmtiyaz sözleşmeli girişimciliği tercih edenlerden, yönelimci odak baskın bireylerin sayısının kaçınmacı odak baskın bireylerden daha az ancak aradaki farkın yakın olmasında başka dışsal etmenlerin etkili olduğu varsayılabilir, örneğin halen sürmekte olan ekonomik kriz gibi. Dolayısı ile H3 ve alt hipotezleri kabul edilmiştir.

Tablo 5. Ki-Kare Analizi

		Girişimci Tipi		χ^2	<i>p</i>
		İmtiyaz Sözleşmeli (Franchisee) Girişimci (n=35)	Bağımsız Girişimci (n=52)		
Düzenleyici Odaklar	Kararsız	0	11 (21,2%)	17,2	0.00**
	Yönelimci	16 (45,7%)	32 (61,5%)		
	Kaçınmacı	19 (54,3%)	9 (17,3%)		

** . $p < 0.01$

4. Hipotez: Kurulan regresyon modelinde düzenleyici değişkenin de olduğu göz önüne alındığında, bu düzenleyici değişkene ait etkileşimin yönü ve büyüklüğü için de ayrıca Hayes (2010) tarafından SPSS için yazılan MODPROBE makrosu kullanılmıştır. Regresyon analizine ait sonuçlar ve model uyum istatistikleri Tablo 6'da sunulmuştur. Buna göre her iki odağın da girişimcilik üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Kaçınmacı düzenleyici odakların, bireylerin girişimcilik özellikleri üzerindeki anlamlı etkisine rağmen ($B=0,18, p<.001^{**}$) çevresel belirsizliğin düzenleyici olduğu savımızı destekleyecek bir kanıt bulunamamıştır ($B=0,09, p>.05$). Burada çevresel belirsizlikten ziyade ruhsal süreçlerin kaçınmacı düzenleyici odak baskın emlakçılarda daha anlamlı bir yordayıcı olduğu ileri sürülebilir.

Tablo 6. Regresyon ve Model Uyum İstatistikleri

	Katsayı	SH	<i>t</i>	<i>p</i>
Sabit	3,73	0,063	59,6	0.00**
Yönelimci Düz.Odak	0,37	0,057	6,52	0.00**
Çevresel Belirsizlik	-0,049	0,079	-0,61	0.54
Yönelimci x Çevre	0,16	0,055	2,97	0.00**
MODEL	$R^2=0,35$ F(3, 83)=14,91, $p<0.001^{**}$			
Sabit	3,75	0,074	50,81	0.00**
Kaçınmacı Düz.Odak	0,18	0,062	2,9	0.00**
Çevresel Belirsizlik	-0,02	0,095	-0,24	0.81
Kaçınmacı x Çevre	0,09	0,077	1,11	0.27
MODEL	$R^2=0,10$ F(3, 83)=2,95, $p<0.05^*$			

Yönelimci düzenleyici odak baskın bireylerin girişimcilik özellikleri üzerindeki etkisi ise anlamlı çıkmıştır ($B=0,37$, $p<.001^{**}$). Çevresel belirsizlik ve yönelimci düzenleyici odak etkileşimi yani çevresel belirsizliğin düzenleyici olduğu savımızı destekleyecek istatistiksel sonuca ulaşılmıştır ($B=0,16$, $p<.001^{**}$). Dolayısı ile 4. hipotezimizin kısmen doğrulandığı ileri sürülebilir.

Ayrıca, alt hipotezimiz olan 4b'nin sınanması için bahse konu makro kodu ile düzenleyici değişkene ait Johnson-Neyman anlamlılık bölgesi analizi de yapılmıştır. Bu teknik, puan belirleme (pick-a-point) yaklaşımına alternatif olarak kullanılan ve Türk araştırmacılar tarafından pek bilinmeyen bir yöntemdir. Bu analiz anlamlılık arz eden etkileşimin yönünü ve büyüklüğünü göstermektedir (Hayes, 2013). Tablo 7'deki sonuca göre, yönelimci düzenleyici odak baskın girişimci emlakçıların, algıladıkları çevresel belirsizlik oranı arttıkça, girişimci olma eğilimleri de istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde artmaktadır. Buradan hareketle, ruhsal süreçlerinin çevresel faktörlerden fazla etkilenmediği ve hatta kararlılıklarının arttığı ileri sürülebilir. Sonuç olarak 4b hipotezi de doğrulanmıştır.

Tablo 7. Etkileşimin Yönü ve Büyüklüğü

Çevresel Belirsizlik Ortalaması	<i>B</i>	SH	<i>t</i>	<i>p</i>	En Düşük GA	En Yüksek GA
-1,93	0,05	0,11	0,51	0,61	-0,16	0,27
-1,73	0,09	0,10	0,89	0,37	-0,11	0,28
-1,53	0,12	0,09	1,35	0,18	-0,06	0,30
-1,33	0,15	0,08	1,89	0,06	-0,01	0,31
-1,30	0,16	0,08	1,99	0,05	0,00	0,31
-1,13	0,18	0,07	2,54	0,01*	0,04	0,33
-0,93	0,22	0,07	3,28	0,00**	0,09	0,35
-0,73	0,25	0,06	4,11	0,00**	0,13	0,37
-0,53	0,28	0,06	4,96	0,00**	0,17	0,39
-0,33	0,31	0,05	5,72	0,00**	0,20	0,42
-0,13	0,35	0,06	6,29	0,00**	0,24	0,46
0,07	0,38	0,06	6,59	0,00**	0,26	0,49
0,27	0,41	0,06	6,67	0,00**	0,29	0,53
0,47	0,44	0,07	6,58	0,00**	0,31	0,58
0,67	0,48	0,07	6,41	0,00**	0,33	0,62
0,87	0,51	0,08	6,19	0,00**	0,35	0,67
1,07	0,54	0,09	5,98	0,00**	0,36	0,72
1,27	0,57	0,10	5,77	0,00**	0,38	0,77
1,47	0,61	0,11	5,57	0,00**	0,39	0,82
1,67	0,64	0,12	5,40	0,00**	0,40	0,87
1,87	0,67	0,13	5,24	0,00**	0,42	0,93
2,07	0,70	0,14	5,10	0,00**	0,43	0,98

** . $p < 0.01$, * . $p < 0.05$

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Ülke ekonomilerinin ve de dolayısıyla refahın itici gücünü oluşturan girişimcileri tanımak, onları girişimciliğe iten nedenleri anlamaya çalışmak ve bu doğrultuda eğitim programları geliştirerek girişimci bireylerin sayısını artırmak konusunda çalışmaların yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. Özellikle girişimciliğin ruhsal boyutu ve ruhsal süreçlerin girişimcilik üzerindeki etkisi giderek ilgi çekmeye başlamıştır. Higgins'in (1998) düzenleyici odaklar kuramı ile emlak sektöründe yatırım yapan girişimci tiplerinin açıklanıp açıklanamayacağı araştırıl-

miş ve yönelimci düzenleyici odak baskın bireylerin bağımsız emlak girişimciliğine yöneldiği, kaçınmacı odaklıların ise imtiyaz sözleşmeli emlakçılığı daha çok tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bireysel girişimcilik ile hem yönelimci hem de kaçınmacı düzenleyici odaklar arasında bir ilişkinin varlığı görülmekte ve bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. İmtiyaz sözleşmeli ile bağımsız emlakçı girişimcisinden hangisinin bireysel girişimcilik özelliğinin daha yüksek olduğu da incelenmiş ve yapılan analizde her ne kadar bağımsız girişimci öbeğinin bireysel girişimcilik ortalaması diğerine göre daha yüksek çıkmışsa da, bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı olmadığı da görülmüştür. Diğer yandan çevresel belirsizliğin düzenleyici odak ve girişimcilik arasındaki ilişkide etkileşimi de incelenmiş ve buna göre çevresel belirsizliğin kaçınmacı odak baskın emlakçılarda etkisinin olmadığı ancak yönelimci odak baskın emlakçılarda etkili olduğu değerlendirilmiştir. Kaçınmacı odak baskın emlakçıların girişimci olma kararlarında çevresel faktörlerden daha çok ruhsal süreçlerin etkili olduğu; aynı çıkarımın yönelimci odak baskın emlakçılar için de geçerli olmasına rağmen, çevresel belirsizlik arttıkça kararlılıklarının da dolayısı ile bağımsız girişimci olma eğilimlerinin de arttığı ileri sürülebilir.

2001 yılından sonra dünya ekonomisindeki hızlı büyüme ve parasal genişleme, gayrimenkul sektöründe de hızlı bir büyümeye yol açan ekonomik koşulları oluşturmuştur. Bu süreçte ülke ekonomisinde önce normalleşme ve iyileşme ardından hızlı büyüme gerçekleşmiş ve 2001 yılı sonrası dönemde gayrimenkul sektörü de bu ekonomik genişlemeden hem niteliksel hem de niceliksel olarak önemli kazanımlar elde edebilmiştir (Gürlesel, 2009: 71). Konut finansman sistemi ve olanakları sayesinde gayrimenkule olan talep artışı beraberinde fiyatlarda da artışa neden olmuş ve emlakçılar açısından “altın bir dönem” yaşanmıştır. Talep patlaması bir yandan meskenlerde diğer bir yandan da ticari gayrimenkullerde gerçekleşmiştir. Yine bu dönemde kayıtlı ve resmi emlakçı girişimcilerdeki (imtiyaz sözleşmeli veya bağımsız) niceliksel artışa rağmen kaçak çalışan emlakçılardaki niceliksel artışın daha çok olduğu tahmin edilmektedir (Aşa, 2014). Sadece İstanbul’da kayıtlı yasal emlakçı sayısının 2013 yılında 13000’e ulaştığı göz önüne alındığında sektördeki patlamanın büyüklüğü daha iyi anlaşılabilir. Yurtdışı sermayeli yabancı markaların bu süreçte, imtiyaz sözleşmeli iş modeli ile şube sayısını arttırmaları ve onlarla rekabet edebilecek Türk markalı firmaların da imtiyaz sözleşmeli şube açtırmak sureti ile pazarı genişletme çabasına girmesi sektöre büyük canlılık getirmiştir. Ancak kayıt dışı faaliyet gösteren emlakçı girişimcilerin alışveriş esnasında müşteriler açısından bir ta-

kım sorunlara yol açtığı ve bu durumun tüm sektörü etkileyebilecek düzeye geldiği söylenebilir. Ayrıca imtiyaz sözleşmelerinde marka hakkını kullanmak isteyen ve yasal firma kurmak amacıyla sermayesini riske atan girişimcilerin en çok şikâyet ettikleri konu yüksek komisyon ve benzeri ücretler olduğu değerlendirilmektedir. Buna rağmen 2013 yılındaki veriler incelendiğinde en büyük imtiyaz sözleşmesi talebinin gıda ve gayrimenkulde olduğu belirtilmektedir (Kurt, 2013). Markalı ve kurumsal bir gayrimenkul firması kurarak bile belli bir düzeyde risk alan girişimciler bir yandan, arkasında hiçbir destek olmadan ve diğer markalarla rekabet edebilmek için uğraşan bağımsız emlakçı girişimciler bir yandan, 2007 yılında başlayan derin ekonomik kriz ve sonrası daralma ile sektörde de iflasların ve firma kapatmalarının arttığı değerlendirilmektedir. Zaten daha önce bir takım girişimlerde bulunmuş olan bakkal, manav, kasap, kırtasiyeci gibi esnafın da kaçak olarak emlakçılık yaptığı (Aşa, 2014) göz önüne alındığında rekabetin ne kadar şiddetli olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Bu bağlamda rekabeti seven, risk almaktan kaçınmayan ve başarıya ihtiyacı yüksek girişimcilerin ne tür bir kişilik ve ruhsal yapıya sahip oldukları sorusunun bilimsel cevabı ile sektöre nitelikli eleman ve girişimcilik isteği yüksek bireylerin eğitimi ve bunun için eğitim programlarının geliştirilmesi mümkün olabilecektir.

Analizlerde en büyük sıkıntının örneklem büyüklüğü olduğu değerlendirilmektedir. Daha büyük bir örneklem ve farklı ancak daha dinamik bir sektörde araştırmanın tekrarlanması ile düzenleyici odaklar kuramının girişimcilik konusunda daha belirleyici olup olmadığı konusu irdelenebilir, örneğin yiyecek-içecek sektörü gibi. Higgins vd. (2001) daha sonraki araştırmalarında kuramını genişleterek kronik ve anlık düzenleyici odaklar olarak ayırmış ve çevresel etmenlerde beklenmedik ve ani değişikliklerin (kriz, ani iflaslar gibi) bireylerdeki bu eğilimleri farklı yönere doğru değiştirebileceğini de iddia etmiştir. Bu doğrultuda, yönelimci odak baskın girişimcilerin imtiyaz sözleşmeli girişimlere yatırım yapıp yapmadıkları ve örneğin etkileri halen devam etmekte olan ekonomik krizin bunda etkisinin olup olmadığı da ilginç bir araştırma konusu olabilir.

KAYNAKÇA

- Aşa, N. (2014). "İstanbul'da 100 binden fazla kayıt dışı emlakçı var". Anadolu Ajansı Haberi, <http://www.memurlar.net/haber/486439/> (Erişim tarihi: 19.06.2015)
- Baron, R.A. (2002). OB and Entrepreneurship: the Reciprocal Benefits of Closer Conceptual Links. *Research in Organizational Behavior*, 24, 225-269.

- Başol, B., Dursun, S. ve Aytaç, S. (2011). Kişiliğin Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi: Üniversiteli Gençler Üzerine Bir Uygulama. İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 13 (4), 7-22.
- Bayazıt, M., Erdil, S.E. ve Çanacık, B. (2011). Sahip-Yöneticilerin Kurumsallaşma Yorumları: Çevresel Tarama, Çevresel Karmaşıklık Algıları ve Denetim Odaklarının Etkisi. Yönetim Araştırmaları Dergisi, 11(1-2), 5-34.
- Benjamin, L. ve Flynn, F.J. (2006). Leadership style and regulatory mode: Value from Fit? Organizational Behavior and Human Decision Processes, 100 (2006), 216-230.
- Bennett, S., Frazer, L. Ve Weaven, S. (2009). İçinde Mark Grunhagen (Ed.), 23rd Annual International Society of Franchising Conference, Manchester Grand Hyatt, San Diego, U.S.A.
- Bolton, D.L. ve Lane, M.D. (2012). Individual entrepreneurial orientation: development of a measurement instrument. Education + Training, 54 (2/3), 219-233.
- Botsaris, C.A. ve Vamvaka, V. (2012). Models of the determinants of entrepreneurial behaviour: a literature review. Regional Science Inquiry Journal, 4(3), Special Issue, 155-172.
- Bozkurt, Ö.Ç., Kalkan, A., Koyuncu, O. Ve Alparşlan, A.M. (2012). Türkiye'de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(15), 229-247.
- Brandstätter, H. (2011). Personality and Individual Differences. Special Issue on Personality and Economics, 51(3), 222-230.
- Brockner, J., Higgins, E.T. ve Low, M.B. (2004). Regulatory focus theory and the entrepreneurial process. Journal of Business Venturing, 19, 203-220.
- Brown, P.B. (2012). Franchisees Are Entrepreneurs (Let The Debate Begin), FORBES Forum, www.forbes.com/sites/actiontrumpseverything/2012/09/19/franchisees-are-entrepreneurs-let-the-debate-begin/ (Erişim tarihi: 10.04.2014)
- Ceylan, A. ve Demircan, N. (2002). Girişimcilerin Başarı, Güç ve Yakın İlişki İhtiyaçlarının Kişilik Özellikleriyle İlişkisi Üzerine Düzce Bölgesi'ndeki KOBİ'lerde bir Araştırma. 21. Yüzyılda Kobi'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu, Doğu Akdeniz Üniversitesi, http://www.emu.edu.tr/smeconf/turkcepdf/bildiri_21.pdf (Erişim tarihi: 10.04.2014)
- Chell, E. (2008). The Entrepreneurial Personality: A Social Construction (2. Baskı). Routledge, Taylor & Francis e-Library.
- Cunningham, W. A., Raye, C.L. ve Johnson, M.K. (2005). Neural correlates of evaluation associated with promotion and prevention regulatory focus. Cognitive, Affective, & Behavioral Neuroscience, 5(2), 202-211.
- Demir, N. (2015). Türkiye'de Girişimcilik ve Kadın. Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi, 27 (315), 14-19.
- Foo, M.D., Knockaert, M. ve Erikson, T (2011). When does promotion focus predict entrepreneurial intentions? Only in favorable conditions. Working Paper, Universiteit Gent, Faculteit Economie en Bedrijfskunde.
- Cebeci, F. (2005). Franchising Rehberi. KOSGEB Girişimciliği Geliştirme Merkezi Yayını, Ankara.

- Gray, C. (2007). Enterprise trainees' self-construals as entrepreneurs. *International Journal of Personal Construct Psychology*, 5(3), 307-322.
- Gürlelel, C.F. (2009). Yeni Ekonomik Dönem ve Gayrimenkul Sektörü İçin Öngörüler, Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri, Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Derneği İktisadi İşletmesi Araştırma Raporu-8, Topkapı, İstanbul.
- Hayes, A.F. (2010). SP Macro for Probing Interactions in OLS and Logistic Regression. <http://www.afhayes.com/sp-sas-and-mplus-macros-and-code.html> (Erişim tarihi: 10.04.2014)
- Hayes, A.F. (2013). *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis* (1. Baskı). Guilford Publications, Inc., London.
- Higgins, E. T. (1998). Beyond Pleasure and Pain. *American Psychologist*, 52(12), 1280-1300.
- Higgins, E. T., Friedman, R. S., Harlow, R. E., Idson, L. C., Ayduk, O. N. ve Taylor, A. (2001). Achievement orientations from subjective histories of success: Promotion pride versus prevention pride. *European Journal of Social Psychology*, 31, 3-23.
- Karakılıç, N.Y. (2012). Kişilik ve Davranış. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Davranış Bilimleri Dersi Ders Notları. <http://blog.aku.edu.tr/nilyoruk/files/2012/01/DAVRANI%C5%9E-5.-B%C3%B6l%C3%BCm.tx> (Erişim tarihi: 10.04.2014)
- Keskin, K. (2013). Türkiye'de Emlakçılık Sistemi, <http://www.kemalkeskin.net/turkiyede-emlakcilik-sistemi> (Erişim tarihi: 15.06.2015)
- KSEP (2015). KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı Taslak Dokümanı-2015-2018, KOSGEB, <http://cdd.kosgeb.gov.tr/d8e624cf2146434a89625409528086d97709bb9d81674c2aa92464f2d4de2794a47ad574e1e94af6993db686d7b838497071232d07c447f990e76d085fe3f520a0f9b4ad3e354425aea72c57b28f628f/file.axd> (Erişim tarihi 20.06.2015)
- Kurt, R. (2013). "Franchising"ın en hızlıları gıda ve emlak, Resul Kurt Resmi Sitesi, <http://www.resulkurt.com/?haber,11372/-franchising-in-en-hizlilari-gida-ve-emlak> (Erişim tarihi 20.06.2015)
- McMullen, J.S. ve Zahra, S.A. (2006). Regulatory Focus And Executives' Intentions to Commit Their Firms to Entrepreneurial Action. *Frontiers of Entrepreneurship Research*, 26(23).
- Milliken, F. J. (1987). Three types of perceived uncertainty about the environment: State, effect, and response uncertainty. *Academy of Management Review*, 12, 133-143.
- Nart, S. (2005). Türkiye'de Franchising Sisteminin Gelişimi ve Franchise Alan Girişimcilerin İş Memnuniyeti Belirleyicilerinin Analizi Üzerine Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10)2, 123-149.
- Ören, K. ve Biçkes, M. (2011). Kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeli üzerindeki etkileri (Nevşehir'deki yükseköğrenim öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma). *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 67-86.

- Özkul, G. (2008). Girişimcilik teorileri ve girişimci tipleri: Antalya-burdur-Isparta İllerinde (İBBS Düzey 2 TR61 Bölgesinde) İmalat Sanayi KOBİ'lerindeki Girişimciler Üzerine bir İnceleme. (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Pagano, R. R. (2004). *Understanding Statistics in the Behavioral Sciences* (7 Ed.). Belmont, CA: Thomson/Wadsworth.
- Pines, A., M., Dvir, D. ve Sadeh, A. (2012). Dispositional antecedents, job correlates and performance outcomes of entrepreneurs' risk taking. *International Journal of Entrepreneurship*, 16, 95-112.
- Sardy, M. ve Alon, I. (2007). Exploring the differences between franchisee entrepreneurs and nascent entrepreneurs. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 3(4), 403-418.
- Schlaegel, C. ve Koenig, M. (2013). Determinants of Entrepreneurial Intent: A Meta-Analytic Test and Integration of Competing Models, *Entrepreneurship Theory and Practice*. Special Issue: Evidence-Based Entrepreneurship, 38(2), 291-332.
- Seawright, Kristie W., Smith, I. H., Mitchell, R. K. ve McClendon, R.(2013). Exploring Entrepreneurial Cognition in Franchisees: A Knowledge-Structure Approach. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 37(2), 201-227.
- Stam, E., Bosma, N., Van Witteloostuijn, A., De Jong, J., Bogaert, S., Edwards N., ve Jaspers, F. (2012). Ambitious entrepreneurship: A review of the academic literature and new directions for public policy. A Report for the Advisory Council for Science and Technology Policy (AWT) and the Flemish Council for Science and Innovation (VRWI). The Hague: Advisory Council for Science and Technology Policy (AWT).
- Şeşen, H. ve Basım, N. (2012). Demografik Faktörler ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Ege Akademik Bakış*, 12 (Özel Sayı), 21-28.
- Taşkın, A. (2012). İş Hukukunda İşletme Kavramı. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 1(32), 75-112.
- Tonta, Y. (1999). Bilimsel Araştırmalarda İstatistik Tekniklerin Kullanımı ve Bulguların Sunumu Üzerine. *Türk Kütüphaneciliği*, 13(2): 112-124.
- Tumasjan, A. ve Braun, R. (2012). In the eye of the beholder: How regulatory focus and self-efficacy interact in influencing opportunity recognition. *Journal of Busine Venturing*, 27, 622-636.
- Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı-2014-2016. (2013). KOSGEB Yayını, <http://cdd.kosgeb.gov.tr/c2306fdd8b8b4e8888d80a689ca98831f908bab933204a28b5e70fd0bd837cf04afce04246424b0788a4eae1ca65c476b8fff6d2dc24e1daf8b534efc238e3dd5fc5db3df2a44aaa2440cd93060b73f/file.axd> (Erişim tarihi 20.06.2015)
- Ucbasaran, D. and Westhead, P. and Wright, M. (2001). The focus of entrepreneurial research: contextual and process issues. *Entrepreneurship theory and practice*, 25 (4), 57-80.
- Ulaş, D. (2006). Franchising Sisteminin Girişimcilik Açısından Değerlendirilmesi. *Gazi Ün. İİBF Dergisi*, (8)3, 133-151.

Waldman, D. A., Ramirez, G. G., House, R. J., and Puranam, P. (2001). Does Leadership Matter? CEO Leader Attributes and Profitability under Conditions of Perceived Environmental Uncertainty. *Academy of Management Journal*, 44, 134-143.